

המשך פעילויות בעקבות הסיפור - מה עושים העצים?

מאת: ע. הלל
איורים: דוד פולונסקי
הוצאה: ספרית פועלים
קבוצת גיל: גנים צעירים

שְׁלוֹב הַסֵּפֶר

ומה אנחנו שואלים?
הספר "מה עושים העצים?" הוא עיבוד של שירו של ע. הלל לספר-שיר, המאיר כסיפור לכל דבר ועניין בדומה לפיקצ'רבווק (picturebook).

הילד בשיר מתוודע לעולם סביבו, שואל עליו שאלות ומוצא בעצמו תשובות פילוסופיות לשאלותיו.

גם ילדים בגילאי גן נמצאים בשלב שבו סביבתם מעוררת בהם סקרנות, והם מרבים לשאול שאלות עליה ועל העולם.

שאלת שאלות הכרחית להתפתחות הילד מגיל צעיר בכך שהיא עונה על המוטיבציה הפנימית שלו לספוג ידע חדש. יתרה מכך, היכולת לשאול מעידה על התפתחות השפה, על סקרנותו של הילד ועל נכונותו ללמוד על העולם ולהרחיב את תודעתו באמצעות דיאלוג.

הספר יכול לשמש לטיפוח השפה, הסקרנות ומיומנות הדיאלוג. בין השאר, תוכלו לעשות בהשראתו פרויקט ארוך טווח הנקרא "גם אני שואל, גם אני שואלת" ² עודדו את ילדי הגן לחשוב על שאלות בכל נושא שמסקרן אותם: חיות, חלל, נסיכות, מכוניות ועוד, לחקור כל נושא יחד ולמצוא תשובות שונות על שאלותיהם.

אפשר לשתף את ההורים בחשיבה משותפת על שאלות מסקרנות ובחיפוש אחר תשובות מגוונות על שאלות שעלו.

אפשר לקרוא את השיר גם בהקשר של היכרות עם הטבע, עם הסביבה ועם העולם ולמידה עליהם. כך, למשל, ניתן לקרוא בו לפני טיולי גן ופעילויות חוץ, לפני פעילות חקר, כחלק מהיכרות עם היוצר ע. הלל וכמובן פשוט לשם הנאה.

להרחבה [העלון "שפה ומדע"](#) בגני ילדים ומעונות [מרחב פדגוגי](#)

להעשרה [הסרטון ילדי גן מחפשים את הירח](#) [גני ילדים ומעונות](#) [מרחב פדגוגי](#)

קריאה

כיצד כדאי לקרוא?

האיורים מצליחים להעביר את פילוסופיית החיים של המשורר ע. הלל, שהרבה להתבונן בטבע ולהתפעל ממנו, לכן מומלץ לקרוא את הספר בקבוצות קטנות כשלכל ילד משלו. כך יתאפשר לכל אחד להתבונן באיורים, לשמור על המקצב ועל החרוזה ולהעצים את חוויית הקריאה.

במפגשים חוזרים עם הספר כדאי לאפשר השתהות בין עמוד לעמוד, להקדיש תשומת לב לפרטים שבאיורים, לקדם שיח עליהם ולתת מקום לשאלות שיעלו. כדאי גם להבהיר מילים מופשטות שחשובות להבנת הטקסט, כמו: "מאומה", "מהומה", "צאן", "מרום".

קריאות חוזרות: השיר "מה עושים העצים?" קליט, משעשע ומתאים מאוד לקריאות חוזרות שבהן הילדים והילדות כבר מכירים היטב את המילים ויכולים להצטרף לקריאה, כך שאתן תוכלו לשאול אותם את השאלות והם ישיבו, ולהפך.

שיחה

על מה נשוחח בגן?

"מדברים איורים" [ל](#)איור על כל פרטיו יש משמעות גדולה מאוד בספר-שיר. איוריו של דוד פולונסקי מלאי קסם, תום ופליאה ומראים איך העולם שמקיף את הילד, שבמהלך הספר גדל ומתמזג עם סביבתו, מחייך ומאיר

פנים אליו.

תוכלו להתבונן יחד באיורים ולשאול: "איך הילד נראה בתחילת הספר? ואיך העץ נראה? והבתים? והעננים? איזה רגש הם מביעים? מה עושה הילד בכל עמוד? איך הוא נראה בסוף הספר? אילו עוד פרטים מעניינים גיליתם באיורים? מה אהבתם במיוחד? מדוע אהבתם דווקא את הדבר המסוים הזה? למה, לדעתכם, הילד שואל שאלות? מי, לדעתכם, עונה לו?"

ומה עוד? ☒ כדי להבהיר לילדים שלשאלות יש לעיתים יותר מתשובה אחת, תוכלו לומר: "העצים צומחים", ואז לשאול: "ומה עוד הם עושים? מה עוד עושים הבתים? והאדמה?"

כדאי לאפשר לילדים לענות כמה שיותר תשובות ואף להמציא ולדמיון.

שואלים על שאלות ☒ "קרה לכם שטיילתם לכם בכיף ופתאום התעוררו אצלכם שאלות על דברים שראיתם סביבכם? קרה שהתעוררה אצלכם שאלה ועניתם עליה לעצמכם? את מי אתם שואלים שאלות על דברים שמעניין אתכם לדעת? מה אפשר לעשות, לדעתכם, כשלא יודעים את התשובות?"

חקר

חוקרים יחד

בעקבות השיר תוכלו לשאול את ילדי הגן: "מה מְבִיֵן שאלותיו של הילד בשיר הכי מעניין אתכם: אולי רכבות? אולי קוצים? ואולי עננים?". אפשר להציע להם לחקור בכל פעם נושא מעניין אחר מתוך השיר ולעסוק בו.

חוקרים יחד לעומק ☒ אם בחרתם לעסוק בעננים, למשל, תוכלו לחקור אותם יחד ולהעלות שאלות נוספות: ממה עשויים עננים? כיצד הם מייצרים טיפות גשם? מה קורה לעננים כשיש רוח? ועוד, ככל העולה על דעתכם.

אפשר לקרוא ספרים בנושא, להאזין לשירים, לראות תמונות, לצפות בסרטונים, לצאת לחצר ולהביט בשמיים, ליצור עננים מקצף או מצמר גפן ועוד.

יצירה

ספר משלנו

מה עושים הילדים? מאיירים!

אפשר להציע לילדים להכין ספר בהשראת השיר. הזמינו את הילדים לשאול שאלות שמתחילות במילים "מה עושים" ולענות עליהן ואחר כך לאייר כל שאלה ותשובה בעמוד משלהן.

 העֵשֶׂרָה

הכירו את היוצר

מי היה ע. הלל?

הלל עומר (4 באוגוסט 1926–30 ביוני 1990) היה סופר, משורר ואדריכל נוף ישראלי. סיפוריו ושיריו שובבים, עתירי דמיון, הומור ומשחקי לשון, ורבים מהם עוסקים בטבע ובבעלי חיים.

תוכלו לחשוף את הילדים ליצירות נוספות של ע. הלל כדאי להציג לפני הילדים את ספריו הנוספים שראו אור בספריית פיג'מה, לספר להם עליו ולקרוא סיפורים ושירים שכתב. רבים משיריו הולחנו, וניתן גם להאזין להם ולשיר אותם יחד.

להעשרה [הכירו את הסופר והיוצר ע. הלל](#) – סרטון היכרות שיצרה ספריית פיג'מה

ספרים נוספים של ע. הלל שראו אור בספריית פיג'מה :

[מעשה בחתוליים](#)

[דודי שמחה](#)

[למה לובשת הזברה פיג'מה?](#)

[אמבטיה לשבתיה](#)

[לאן לאן? לגן](#)

[מעשה בארנב](#)

 העֵשֶׂרָה

שרים עם עוזי חיטמן ומדפדפים

את השיר "מה עושים העצים?", או בשמו המקורי "אני שואל", הלחינה נעמי שמר. השיר בוצע לראשונה ב-1966 והפך לקלסיקה ישראלית.

האזינו לשיר בביצועו של עוזי חיטמן.

שיתוף הורים עולים ☑ השיר יכול לסייע למשפחות שאינן מדברות עברית שוטפת. כדאי להציע להן להאזין לו בעודן מדפדפות יחד בספר.

השָׁרָאָה

לוח השראה בפינטרסט

אספנו עבורכם מגוון יצירות, שירים ופעילויות בעקבות קריאת הספר, [מצאו בפינטרסט של ספריית פיג'מה!](#)

מֵעֶרֶךְ

יָדַע בְּתַחוּמֵי דַעַת שׁוֹנִים

שפה ואוריינות ☑ העשרת אוצר המילים ושימוש במילים לא שגרתיות ממשלב גבוה, לדוגמה: "מהומה", "מאומה", "מרום", "צאן".

כשירות לשונית ☑ הספר כולו כתוב במבנה של שאלות ותשובות.

ניצני קריאה ☑ באמצעות השיר המאויר והכתוב הילדים נחשפים למבנה של שאלה-תשובה. המבנה החוזר על עצמו והאיורים יכולים לאפשר מעקב אחרי הכתוב והבחנה במילים ובביטויים החוזרים בשיר.

חריזה ☑ מאומה-מהומה, ים-יום.

ידע בין-תחומי:

שילוב בין מדעים (תופעות טבע) ושפה

קישור בין תופעות שונות בעולם הסובב אותנו

הבנת תהליכים בטבע (צמיחה, תנועה)

הרחבת ידע עולם: באמצעות ההתבוננות של הילד הדובר בטבע ובסביבה הילדים למדים על תופעות טבע שונות, כמו: כוכבים נופלים ותנועת העננים, ואף מרחיבים את הידע על "העולם מעשה ידי האדם" ☑ רכבות, אוניות וכדומה.

אוריניות שפתית ☒ הבנת המבנה של שאלה ותשובה.

חשיבה יצירתית ☒ הבנת דימויים ומטאפורות, למשל במשפט "והאוניות? [עושות] מרחק."

יכולת להבין קשרים בין תופעות שונות – לדוגמה, הליכת הצאן על העפר יוצרת ענן אבק.

מיומנויות תוך-אישיות:

מודעות עצמית (דרך הדובר בשיר המתבונן בעצמו ☒ "ומה עושה אני?") ☒ התבוננות בעולם הסובב והרהור עליו ועל מקומו של הילד/המשורר שמתבונן בעולם, שואל ומתפעל.

חשיבה יצירתית ☒ השאלות בשיר והמענה של הילד עליהן מאפשרים טיפוח חשיבה יצירתית באמצעות הזמנת הילדים להעלות מגוון רעיונות, לשאול שאלות, לחשוב על נושאים מוכרים בדרכים חדשות, להציע תשובות, הסברים או פתרונות חלופיים ולייצר הקשרים חדשים.

אהבת הדעת וחדוות הלמידה ☒ באמצעות השיר הילדים מגלים את כוחן של השאלות ואת יופיין. שאילת שאלות היא דרך מצוינת לטפח סקרנות, לקדם את הלומדים לחקור את העולם וליהנות מחדוות הגילוי.

דרך זו תקדם את הילדים להפוך לבוגרים פעלנים, סקרנים, אוהבים ללמוד ושואפים לדעת.

ערכים סביבתיים ☒ פליאה מהטבע ואהבת הטבע ☒ השיר כולו הוא יצירה שבה האדם משתאה מהטבע על כל גווניו, מכיר בגדולתו ומעריך את קיומו. השיר יכול לעודד את הילדים להתבונן בסביבה בעיניים סקרניות וחוקרות, לגלות דברים שלא הבחינו בהם ולקדם את האהבה לטבע ולסביבה ואת האכפתיות כלפיהם.

קריאה

טיפ לקריאה משפחתית

שיר מולחן שהופך לספר מאויר מעניק לקוראים הזדמנות לחוות אותו באופן שונה, להבין או להכיר אותו מחדש. לכן, בקריאה ראשונה של ספרים מסוג זה, כדאי לא להתפתות "לשיר את הספר" אלא להקריאו כסיפור לכל דבר.

שיחה

הזמן עובר ככה

שאלות מעודדות שיח ומחשבה. תוכלו להתבונן באיורי הספר ולשאול: מה עושה הילד בכל עמוד? כיצד הוא נראה בתחילת הספר? ובסופו? בהשראת האיורים אפשר להביט יחד בתמונות שלכם מפעם, לראות כיצד גדלתם מאז ולשאול שאלות מה עשיתי בגיל שנה? ומה אני עושה עכשיו? מה גיליתי ולמדתי מאז?

חקר

מה עושים?

מה עושה מכונת הכביסה? ומה התקרה עושה? בעקבות הסיפור תוכלו להסתובב ברחבי הבית ובחוץ ולשאול על דברים שאתם רואים סביבכם "מה הם עושים?"

יצירה

מגלים עולם

בספר שאלות רבות ולהן תשובות מגוונות ומשעשעות. הספר מזמין גם אתכם להעמיק ולחקור יחד; תוכלו לשאול את ילדיכם מה עוד עושים העצים? ומה עוד עושים העננים? אפשר גם להכין יחד ספר שאלות ותשובות משלכם. כתבו אותן וציירו, ובכל פעם שתצוץ שאלה נוספת תוכלו להוסיף אותה לספר ולחפש לה תשובה.

האזינו לשיר

שירו המופר והאהוב של ע. הלל הולחן בידי נעמי שמר והפך זה כבר לקלאסיקה ישראלית. להאזנה לחצו.

פינטרסט

[יצירות, שירים ופעילויות נוספות בפינטרסט של ספריית פיג'מה.](#)

www.pjisrael.org עוד פעילויות באתר ספריית פיג'מה